

Kommunereform

Saksbehandler: Jostein Grimstad E-post: jostein.grimstad@verdal.kommune.no Tlf.: 74 04 82 59	Arkivref: 2014/8125 - /

Saksordfører: (Ingen)

Utvalg	Møtedato	Saksnr.
Verdal Administrasjonsutvalg	19.11.2015	10/15
Verdal formannskap	19.11.2015	121/15
Verdal formannskap	03.12.2015	128/15
Verdal kommunestyre	14.12.2015	113/15

Saksprotokoll i Verdal kommunestyre - 14.12.2015

BEHANDLING:

Det ble votert punktvis over formannskapets innstilling med følgende resultat:

- Pkt. 1 – Vedtatt med 34 mot 1 stemme.
- Pkt. 2 – Vedtatt med 34 mot 1 stemme.
- Pkt. 3 – Vedtatt med 34 mot 1 stemme.
- Pkt. 4 – Vedtatt med 34 mot 1 stemme.
- Pkt. 5 – Enstemmig vedtatt.
- Pkt. 6 – Enstemmig vedtatt.
- Pkt. 7 - Enstemmig vedtatt.

VEDTAK:

1. Basert på det kunnskapsgrunnlaget vi har i dag, oppfyller Verdal kommune målsettingene for framtidig kommunestruktur. Verdal kommune som selvstendig kommune er derfor et meget realistisk alternativ.
2. Verdal kommune ønsker likevel å gjennomføre forhandlinger for intensjonsavtale med kommunene Frosta, Levanger og Inderøy for å kunne vurdere et alternativ til fortsatt å være egen kommune etter dagens grenser. Subsidiært kan det føres forhandlinger med Levanger og Inderøy sammen eller hver for seg.
3. Verdal kommune ønsker at forhandlingene skal starte opp med felles formannskapsmøte mellom kommunene, slik at faktagrunnlag, prosess og framdrift blir avstemt.
4. Fullstendig utredning om avvikling av samkommunen sluttstilles parallelt med forhandlinger, slik at alle konsekvenser for nullalternativet er utredet forut for kommunestyrets beslutningsprosess.
5. Det gjennomføres folkemøter, felles innbyggerundersøkelse og næringslivsundersøkelse i kommunene som forhandler. Både nullalternativ og sammenslåingsalternativ skal prøves i innbyggerundersøkelsen.
6. Kommunens forhandlingsutvalg skal bestå av:
Bjørn Iversen
Silje Sjøvold

Marit Voll

Rådmannen følger forhandlingsutvalget og utgjør kommunens sekretariat.

7. Det er innbyggerne som eier kommunen. Før politisk sluttbehandling av utredningsresultatene skal det gjennomføres en rådgivende folkeavstemming om hvorvidt Verdal kommune skal bestå som selvstendig kommune, eller slå seg sammen med nabokommuner.

Rådmannens forslag til innstilling:

1. Verdal kommune ønsker å gjennomføre forhandlinger for intensjonsavtale med kommunene Frosta, Levanger og Inderøy for å kunne reelt vurdere et alternativ til fortsatt å være egen kommune etter dagens grenser (nullalternativet). Subsidiært kan det føres forhandlinger med Levanger og Inderøy sammen eller hver for seg, avhengig av vedtak i de øvrige kommunene.
2. Verdal kommune ønsker at forhandlingene skal starte opp med felles formannskapsmøte mellom kommunene, slik at faktagrunnlag, prosess og framdrift blir avstemt.
3. Fullstendig utredning om avvikling av samkommunen sluttstilles parallelt med forhandlinger, slik at alle konsekvenser for nullalternativet er utredet forut for kommunestyrets beslutningsprosess.
4. Det gjennomføres felles innbyggerundersøkelse og næringslivsundersøkelse i kommunene som forhandler innen utløpet av mars. Både nullalternativ og sammenslåingsalternativ skal prøves i innbyggerundersøkelsen.
5. Kommunens forhandlingsutvalg skal bestå av:
 -
 -
 -

Rådmannen følger forhandlingsutvalget og utgjør kommunens sekretariat.

Saksprotokoll i Verdal Administrasjonsutvalg - 19.11.2015

BEHANDLING:

Ordfører fremmet følgende forslag til vedtak:
«Saken tas til orientering.»

Ved votering ble forslaget enstemmig vedtatt.

VEDTAK:

Saken tas til orientering.

S

aksprotokoll i Verdal formannskap - 19.11.2015

BEHANDLING:

Ordfører fremmet følgende forslag til vedtak:
Saken tas til orientering.

Ved votering ble forslaget enstemmig vedtatt.

VEDTAK:

Saken tas til orientering.

Saksprotokoll i Verdal formannskap - 03.12.2015

BEHANDLING:

Repr. Arild K. Pedersen fremmet på vegne av Verdal AP, Verdal H, Verdal Krf og Verdal Sp følgende felles alternative forslag til rådmannens innstilling:

- 1. Basert på det kunnskapsgrunnlaget vi har i dag, oppfyller Verdal kommune målsettingene for framtidig kommunestruktur. Verdal kommune som selvstendig kommune er derfor et meget realistisk alternativ.*
- 2. Verdal kommune ønsker likevel å gjennomføre forhandlinger for intensjonsavtale med kommunene Frosta, Levanger og Inderøy for å kunne vurdere et alternativ til fortsatt å være egen kommune etter dagens grenser. Subsidiært kan det føres forhandlinger med Levanger og Inderøy sammen eller hver for seg.*
- 3. Verdal kommune ønsker at forhandlingene skal starte opp med felles formannskapsmøte mellom kommunene, slik at faktagrunnlag, prosess og framdrift blir avstemt.*
- 4. Fullstendig utredning om avvikling av samkommunen sluttstilles parallelt med forhandlinger, slik at alle konsekvenser for nullalternativet er utredet forut for kommunestyrets beslutningsprosess.*
- 5. Det gjennomføres folkemøter, felles innbyggerundersøkelse og næringslivsundersøkelse i kommunene som forhandler. Både nullalternativ og sammenslåingsalternativ skal prøves i innbyggerundersøkelsen.*
- 6. Kommunens forhandlingsutvalg skal bestå av:*

- Bjørn Iversen*
- Silje Sjøvold*
- Marit Voll*

Rådmannen følger forhandlingsutvalget og utgjør kommunens sekretariat.

- 7. Det er innbyggerne som eier kommunen. Før politisk sluttbehandling av utredningsresultatene skal det gjennomføres en rådgivende folkeavstemming om hvorvidt Verdal kommune skal bestå som selvstendig kommune, eller slå seg sammen med nabokommuner.*

Det ble votert punktvis med følgende resultat:

Pkt. 1 i alternativt forslag vedtatt med 8 mot 1 stemme.

Pkt. 2 i alternativt forslag mot innstillingas pkt. 1: Alternativt forslag enstemmig vedtatt.

Pkt. 3 i alternativt forslag mot innstillingas pkt. 2: Alternativt forslag enstemmig vedtatt.

Pkt. 4 i alternativt forslag mot innstillingas pkt. 3: Alternativt forslag enstemmig vedtatt.

Pkt. 5 i alternativt forslag mot innstillingas pkt. 4: Alternativt forslag enstemmig vedtatt.

Pkt. 6 i alternativt forslag mot innstillingas pkt. 5: Alternativt forslag enstemmig vedtatt.

Pkt. 7 i alternativt forslag ble enstemmig vedtatt.

Det ble til slutt votert samlet over vedtatte punkter 1-7 som ble vedtatt med 8 mot 1 stemme.

INNSTILLING:

1. Basert på det kunnskapsgrunnlaget vi har i dag, oppfyller Verdal kommune målsettingene for framtidig kommunestruktur. Verdal kommune som selvstendig kommune er derfor et meget realistisk alternativ.
2. Verdal kommune ønsker likevel å gjennomføre forhandlinger for intensjonsavtale med kommunene Frosta, Levanger og Inderøy for å kunne vurdere et alternativ til fortsatt å være egen kommune etter dagens grenser. Subsidiært kan det føres forhandlinger med Levanger og Inderøy sammen eller hver for seg.
3. Verdal kommune ønsker at forhandlingene skal starte opp med felles formannskapsmøte mellom kommunene, slik at faktagrunnlag, prosess og framdrift blir avstemt.
4. Fullstendig utredning om avvikling av samkommunen sluttstilles parallelt med forhandlinger, slik at alle konsekvenser for nullalternativet er utredet forut for kommunestyrets beslutningsprosess.
5. Det gjennomføres folkemøter, felles innbyggerundersøkelse og næringslivsundersøkelse i kommunene som forhandler. Både nullalternativ og sammenslåingsalternativ skal prøves i innbyggerundersøkelsen.
6. Kommunens forhandlingsutvalg skal bestå av:
Bjørn Iversen
Silje Sjøvold
Marit Voll

Rådmannen følger forhandlingsutvalget og utgjør kommunens sekretariat.

7. Det er innbyggerne som eier kommunen. Før politisk sluttbehandling av utredningsresultatene skal det gjennomføres en rådgivende folkeavstemming om hvorvidt Verdal kommune skal bestå som selvstendig kommune, eller slå seg sammen med nabokommuner.

Vedlegg:

1. Kunnskapsgrunnlag benyttet på kommunestyrets temamøte 29. september 2014.
2. PS 93/14 Utredningsalternativer – kommunereform
3. Lokal utredning av 14. september 2015.
4. Rapport fra ungdomskonferansene august 2015.
5. Jubileumsskrift for Innherred samkommune, juni 2014.

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt):

Ingen

Saksopplysninger:

Sakens hensikt

Innen juni 2016 skal alle kommuner fatte sine vedtak i forbindelse med kommunereformen, sammenslåing med andre eller ikke sammenslåing. Dette blir egen sak våren 2016. Kommunestyret inviteres i denne omgang til å fatte vedtak om forhandlinger med naboer, slik at best mulig kunnskapsgrunnlag ligger til grunn for kommunestyrets beslutning juni 2016. Parallelt gjennom vinteren beskrives og beregnes konsekvensene av at samkommunen må forsvinne innen 1. januar 2020.

Vedlagte utredning av 14. september 2015 må leses sammen med saksframstillingen siden denne inneholder faktaopplysninger som ikke blir skrevet av, men i stor grad referert til. Saken er satt opp til å bli behandlet i kommunestyret i møte 14. desember. Det er slik sett mulig å behandle saken i to runder i formannskapet, til orientering i møte 19. november og innstilling i møte 3. desember.

Kommunereformen

På [nettsidene](#) til [fylkesmannen i Nord-Trøndelag](#) står blant annet følgende om kommunereformen:

Regjeringen styrker lokaldemokratiet og gjennomfører en kommunereform. Målet er større, mer robuste kommuner med økt makt og myndighet.

Kommunereformen skal legge til rette for at flere kommuner slår seg sammen. Færre og større kommuner skal gi bedre kapasitet til å ivareta og videreutvikle lovpålagte oppgaver, gi bedre muligheter til å utvikle bærekraftige og gode lokalsamfunn, samt ivareta viktige frivillige oppgaver. Som et generelt prinsipp skal reformen legge grunnlaget for at alle kommuner kan løse sine lovpålagte oppgaver selv.

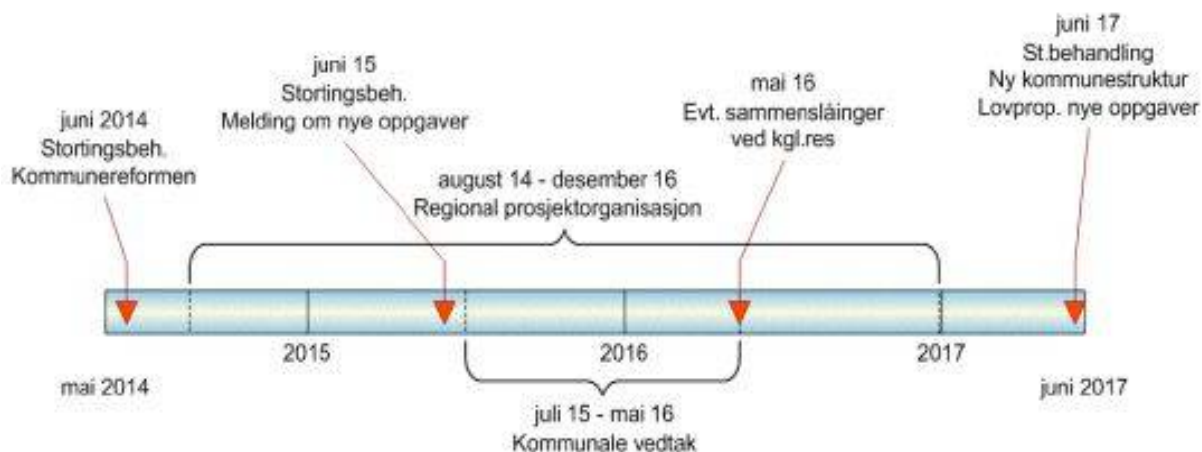
Regjeringen har følgende mål for reformen:

- Gode og likeverdige tjenester til innbyggerne
- Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling
- Bærekraftige og økonomisk robuste kommuner
- Styrket lokaldemokrati

Regjeringen tar sikte på å legge fram et samlet forslag om hvilke oppgaver som kan overføres til større og mer robuste kommuner våren 2015. Stortinget vil dermed ha behandlet forslaget om nye oppgaver til kommunene før kommunene skal gjøre sine lokale vedtak.

Fylkesmennene fikk også et eget [oppdragsbrev](#) om kommunereformen sommeren 2014. Det fremgår tydelig av dette brevet at alle kommunene skal diskutere og vurdere sammenslåing med andre kommuner, såkalt utredningsansvar. Alle kommunestyrene skal ha gjort vedtak basert på en slik utredning innen våren 2016, med vedtak senest i kommunestyrene i juni 2016. Deretter er regjeringens mål å legge fram en samlet lovproposisjon om nye oppgaver til kommunene våren 2017, samtidig med en proposisjon om ny kommunestruktur.

Grafisk er tidsplanen for kommunereformen framstilt slik, bl.a på kommunereformen.no:

Kriteriene for en funksjonell kommune, fra Ekspertutvalgets utredning 1.

Ekspertutvalget la i mars 2014 fram sin delutredning 1. I denne ble det listet opp 10 samfunnsmessige hensyn (se tabell nedenfor) til en funksjonell kommune med bakgrunn i målsettinger for kommunens virksomhet.

Ekspertutvalget har i tillegg konkretisert noen hovedanbefalinger:

1. Kommunene bør ha minst 15000-20000 innbyggere for å sikre en god oppgaveløsning
2. Kommunestrukturen bør i større grad nærme seg funksjonelle samfunnsutviklingsområder
3. Staten bør redusere detaljstyringen og ordninger for politisk deltakelse bør videreutvikles for å sikre gode og slagkraftige demokratiske arenaer.

Stortingsflertallet sluttet seg senere ikke til ekspertutvalgets anbefaling om en «minimum» kommunestørrelse.

Argumentet i punkt to kan tilsi at kommunestrukturen i større grad innrettes etter felles bo og arbeidsmarkeder. Det vil kunne tilsi større enheter, for eksempel i søndre del av Nord-Trøndelag

Punkt tre fokuserer på behovet for å redusere statlig detaljstyring og styrke det lokale selvstyret.

Skjematisk kan relevante momenter fremstilles slik, ut fra reformens intensjoner.

Samfunnsmessige hensyn	Kriterier
Tjenesteyting	
Kvalitet i tjenestene	Tilstrekkelig kapasitet
Effektiv bruk av samfunnets ressurser	Relevant kompetanse
Likeverdighet	Effektiv tjenesteproduksjon
	Økonomisk soliditet
	Valgfrihet
	Statlig rammestyring
Myndighetsutøvelse	
Rettsikkerhet	Tilstrekkelig kapasitet
	Relevant kompetanse
	Tilstrekkelig distanse
Samfunnsutvikling	
Helhetlig ivaretagelse av areal og transportinteresser tilpasset klima og miljø	Funksjonelle samfunnsutviklingsområder
Tilrettelegging for positiv utvikling i samfunnet	Tilstrekkelig kapasitet
	Relevant kompetanse
Demokratisk arena	
Betydningsfulle oppgaver og rammestyring	Høy politisk deltakelse
Lokal politisk styring	Lokal politisk styring
Levende lokalt folkestyre	Lokal identitet
Aktiv lokal politisk arena	Bred oppgaveportefølje
	Statlig rammestyring

Det er denne oppgaven som ligger i selve utredningsansvaret. Kommunen skal utrede sterke og svake sider ved gjeldende struktur vurdert opp mot alternative strukturer, altså større kommuner. Dette påvirkes også av andre pågående reformer, for eksempel politireform, samhandlingsreform, brannstudien og primærhelsemeldingen.

I mars 2015 ble «Meld. St. 14 (2014-2015) Kommunereformen – nye oppgaver til større kommuner», oppgavemeldingen, lagt fram. Denne ble senere behandlet av Stortinget (Innst. 333 S (2014–2015)), uten at dette etter rådmannens skjønn har gitt avgjørende nye oppgaver til kommunen. Oppgavetilføring er en sak, men det er enda svakere uttelling m.h.t. tilførsel av større myndighet til kommunene.

Kommunestyrets vedtak om utredningsalternativer

Verdal kommunestyre fattet følgende vedtak om utredningsalternativer 8. desember 2014, PS 93/14.

1. *Verdal kommune ønsker å møte kommunereformens utredningsansvar bredt. Utredning av flere alternativer vil gi bredt kunnskapsgrunnlag og mulighet for å se alternativer for langsiktig god samfunnsutvikling.*
2. *Verdal kommune vil utrede alternativet å være egen kommune, som i dagens kommunestruktur, i saksframstillingen benevnt «nullalternativet».*

3. *Verdal kommune ser det som naturlig å utrede kommunesammenslåing tuftet på eksisterende kommunesamarbeid mellom Levanger og Verdal, benevnt «naboalternativet sør».*
4. *Verdal kommune ønsker å utrede kommunesammenslåing med Inderøy kommune, benevnt «naboalternativet – nord»*
5. *Verdal kommune ønsker å utrede sammenslutningen Verdal, Levanger og Stjørdal, benevnt «alternativet komplementær». Kommunen er positiv til andre kommuners eventuelle tilknytning til utredningen.*
6. *Verdal kommune ønsker å utrede sammenslutningen Verdal, Inderøy og Steinkjer. Kommunen er positiv til andre kommuners eventuelle tilknytning til utredningen.*
7. *Verdal kommune er prinsipielt positiv til deltakelse i andre initiativ til utredninger.*
8. *Ordfører og rådmann gis mandat til å initiere prosesser med øvrige kommuner for å undersøke muligheter og søke å berede grunnlag for å gå videre med utredningsalternativene.*
9. *Rådmann bes om å starte med utarbeiding av prosess, organisering og framdrift m.v. for kommunens videre arbeid.*
10. *Rådmannen bes om å utrede rådgivende folkeavstemming.*

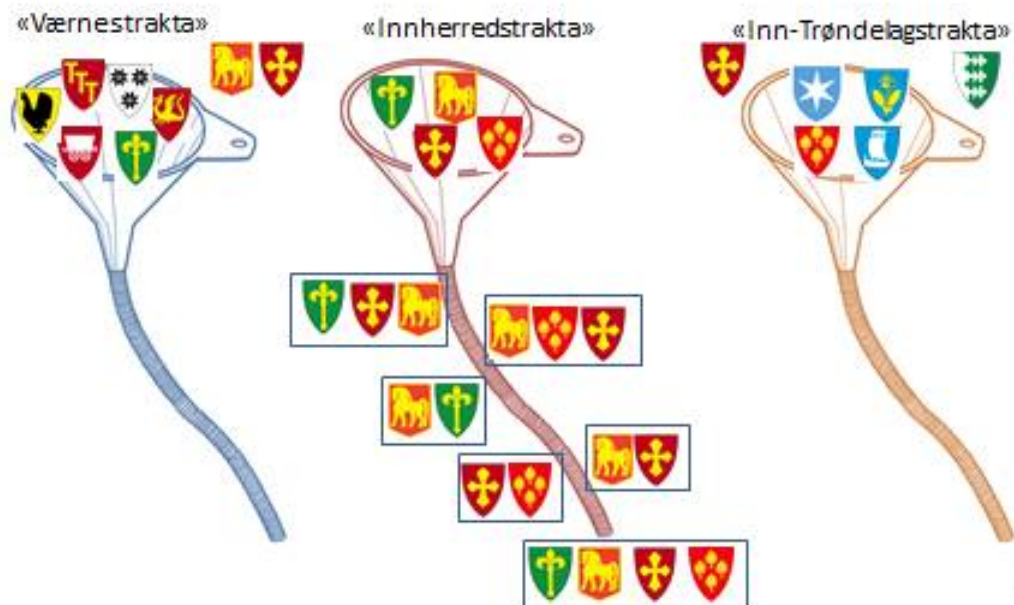
De ulike kommunestyrevedtakene for kommuner som har samarbeidet om grunnlagsutredningen av 14.09.2015 er gjengitt i utredningen (vedlegg 3) side 13 ff. Det er viktig å presisere at denne grunnlagsutredningen ikke gjør vurderinger av hvilke alternativer som er å anse som gode eller mindre gode. Mandatet har vært å etterstrebe hva som er beslutningsrelevante fakta, gjøre beskrivelser og påpeke relevante momenter. Det innholdsmessige vurderingsarbeidet skal gjøres i den enkelte kommune, som her i denne saken.

Utredningsprosessen

Anne Grete Wold og Øystein Lunnan fra utviklingsstaben i Innherred samkommune har vært våre representanter i arbeidsgruppen, som har rapportert til rådmenn i kommunene som styringsgruppe. Dette arbeidet startet med at rådmann i Verdal inviterte sine kolleger i Steinkjer, Inderøy, Frosta og Stjørdal til møte i Verdal 30. januar 2015. Gjennom våren, sommeren og høsten har rådmenn og arbeidsgruppe møttes jevnlig og progresjonen har vært som forutsatt fram til sluttstilling 14. september.

Alternativene

Det ble tidlig gjort en grov sortering av alternativene, i tre hovedtrekk, framstilt som trakter.

Traktene visualiserer mulig utfall av de aktuelle kommunenes vedtak om utredninger, men det er kun «Innherredstrakta» som visualiserer alle mulige utfall for de aktuelle kommunene – i tillegg til å fortsette som selvstendig kommuner.

«Værnestrakta»

Denne favner kommunestyrets retningsvedtak, punkt 5: *Verdal kommune ønsker å utrede sammenslutningen Verdal, Levanger og Stjørdal, benevnt «alternativet komplementær».* Kommunen er positiv til andre kommuners eventuelle tilknytning til utredningen.

Værnesregionen har et vertskommunesamarbeid, som har utviklet seg over omtrent 10 år. Det primære retningsvalget for Stjørdal ble tidlig i vår besluttet å være å utrede sammenslåing i og blant Værnesregionens kommuner. Dette må respekteres, og det har derfor ikke blitt gjort utredninger som favner punkt 5.

Frosta kommune er i noen grad med i samarbeidet i Værnesregionen, mens samarbeidet går nordover med Levanger og Verdal i andre fagområder – for eksempel med legevakt og innen Brann- og redningstjeneste. Frosta kommune har derfor vært med i det felles utredningsarbeidet vårt.

«Inn-Trøndelagstrakta»

Utgangspunktet for denne er det etablerte samarbeidet mellom Verran, Steinkjer, Snåsa og Inderøy, det såkalte 4K-samarbeidet. Dette favner kommunestyrets retningsvedtak, punkt 6: *Verdal kommune ønsker å utrede sammenslutningen Verdal, Inderøy og Steinkjer.* Kommunen er positiv til andre kommuners eventuelle tilknytning til utredningen.

Namdalseid kommune har blitt en del av dette alternativet undervegs, og er på lik linje med Verdal «tegnet inn utenfor trakten» i og med at de ikke er en del av dette samarbeidet i dag.

Levanger kommune er ikke inkludert av kommunene nord for Verdal i dette samarbeidet, og har heller ikke selv fattet vedtak som åpner for det. En kommunesammenslutning hvor Verdal går nordover vil medføre at «Rinnelva blir den sørlige grense» for en kommune som kan gå til og

med Snåsa, Verran og eventuelt Namdalseid (gitt at alle kommuner nord for Verdal også går for denne løsningen).

«Innherredstrakta»

Dette alternativet favner kommunestyrets retningsvedtak punkt 3 og 4:

3. Verdal kommune ser det som naturlig å utrede kommunesammenslåing tuftet på eksisterende kommunesamarbeid mellom Levanger og Verdal, benevnt «naboalternativet sør».

4. Verdal kommune ønsker å utrede kommunesammenslåing med Inderøy kommune, benevnt «naboalternativet – nord»

I tillegg favnes Frosta kommunes mulige retning mot nord, og dette gir flere ulike mulige utfall av konstellasjoner – i tillegg til fortsatt å være egne kommuner, som alle disse har som alternativ. Disse ulike alternativene er vist fram i figuren «Innherredstrakta».

Vurdering:

Rådmannen vil igjen presisere at den foreliggende saken ikke er en sak med beslutning om sammenslåing eller ikke, men en sak om å gjennomføre samtaler –for å bruke statsrådets begrep på konferansen på Stiklestad 10. november 2015 - med nabokommuner, slik at en intensjonsavtale kan framstå som et reelt alternativ til å fortsette med dagens kommunegrenser (nullalternativet).

Perspektiver

I kommunens arbeid med kommunereformen har følgende fire perspektiver ligget til grunn i presentasjoner og saksutredninger (jamfør bl.a. PS 93/14):

- 1) Holde fokus på hva som gir potensiale for god lokal samfunnsutvikling (mer enn kommunegrensen).
- 2) Holde fokus på at makt er tema. Hvordan organisere kommunene i regionen for å kunne påvirke politikkområder.
- 3) Trondheim er utviklingskraften i Midt-Norge, og hvordan skape medkraft.
- 4) Vurdere med lang tidshorisont, løsninger for de neste 50 år.

Hvis det kommer store endringer i kommunestruktur i andre deler av landet forrykkes dagens maktforhold og «konkurransesituasjon». Dette er noe av utfordringen; vi vet ikke hvilken kommunestruktur vi skal vurdere egen posisjon opp mot.

Disse momentene fra høsten 2014 understøttes og suppleres av den felles utredningen mellom kommunene i høst, jf side 2:

Ut fra dette er tre momenter som blir sentrale i beslutningen om kommunesammenslåing:

- *Ønske om å rigge seg til å kunne ta en større oppgaveportefølje. Her er det noen nye oppgaver som allerede er kjent, og det er varslet at det kan komme flere. Mer spesialiserte tjenester innen helse (innenfor rehabilitering og rus/psykiatri) etter samhandlingsreformen, samt tannhelse, er eksempler vi allerede kjenner.*

- *Ønske om å kunne drive en bedre og mer samordna samfunnsutvikling innen bo- og arbeidsregionene.*
- *Kommunesammenslåing oppfattes av mange innbyggere som et stort spørsmål der både rasjonelle og emosjonelle sider blir berørt. Generelt taler argument som bedre samordnet regional utvikling, samfunnsutvikling generelt og evne til å løse nye oppgaver for sammenslåing. Nærhet til og deltakelse i lokaldemokratiet, lokal styring og lokal identitet er typiske argument mot sammenslåing.*

Disse momentene må veies mot ulempene som deltakelse i lokaldemokrati, lokalt styre og større avstander.

Summarisk kan dette uttrykkes som at **det handler om å se langsiktig for hvilken struktur og organisering som gir best muligheter for å påvirke samfunnsutviklingen og levere relevante og gode nok tjenester i et sterkt lokaldemokrati.** Begrepet påvirke samfunnsutviklingen må leses med både det positive samfunnsutviklingsperspektivet, men også perspektivet å redusere sårbarhet.

Trøndelagsutredningen

I den nylig framlagte Trøndelagsutredningen konkluderes det med ønske å slå sammen de to trønderske fylkeskommunene til en. Det betyr ett regionalt folkevalgt organ for hele Trøndelag. Betydningen av dette må også vurderes m.h.t. punktene 1 til 4 på foregående side. En større fylkeskommune (det regionale folkevalgte nivå) må nødvendigvis se den større geografi og «bry seg bredt». Det betyr lengre avstand fra dagens politiske og administrative ledelse i kommunen til tilsvarende roller i «den nye fylkeskommunen». Hva betyr det for Verdal kommune og Innherred? Og hva betyr det om det skjer regiondannelser i resten av fylket? For eksempel en fjellregion nord, fjellregion sør, kystregion nord og en kystregion sør. Hva skjer da med mulighetene for innflytelse, samhandling og partnerskap?

I og med at Trøndelagsutredningen er så vidt fersk får dette i denne omgangen stå som retoriske spørsmål, men en større fylkeskommune må nødvendigvis få et større interessepolitisk og geografisk spenn enn vi kjenner i dag. Det er etter rådmannens vurdering vesentlig hvilket regionalt folkevalgt organ kommunene skal ha relasjon til.

I det offentlige rom har eierskap til NTE blitt fokusert som følge av utredningen. En overdragelse til kommunalt eierskap må etter rådmannens vurdering gjøres med folketall som fordelingsnøkkel. Dette er et objektivt kriterium, som ikke blir påvirket av kommunesammenslåinger, og dette gjenspeiler også hovedstrukturen i finansiering og kostnadsdriverne i kommunesektoren – innbyggere og demografi. Kommuner med infrastruktur for energiproduksjon har i dag til dels betydelige inntekter som følge av dette. Og de kommunale inntektene som finnes i dag mht energiproduksjon, konsesjonskraftinntekter og eiendomsskatt, vil også følge anleggene videre i en eventuelt endret kommunestruktur.

Alternativene

«Værnestrakta»

Som beskrevet under saksopplysninger er Stjørdals prioritering videre utvikling av Værnesregionens samarbeid. Dette må respekteres, og det har derfor ikke blitt gjort utredninger som favner punkt 5. Pr nå er ikke dette alternativet tilgjengelig, og legges til side.

«Inn-Trøndelagstrakta»

Utgangspunktet for denne er det etablerte samarbeidet mellom Verran, Steinkjer, Snåsa og Inderøy, det såkalte 4K-samarbeidet. Namdalseid kommune har blitt en del av dette alternativet undervegs.

I disse kommunene har verken Snåsa, Verran eller Namdalseid gjort vedtak som inkluderer Verdal kommune i en ny løsning for kommunestruktur. Steinkjer kommune har åpnet for alternativet 4K+nabokommuner, dvs Namdalseid og Verdal. Et av alternativene i Inderøy kommunes vedtak 10. desember 2014 er «Inderøy – med en eller flere av Verdal/Levanger/Frosta».

Det fremgår av vedtakene fra Snåsa, Verran og Namdalseid at en løsning som inkluderer Verdal kommune ikke er etterspurt. Det medfører at Steinkjer kommunes vedtak «4K+nabokommuner» heller ikke er et etterspurt eller realistisk alternativ.

Det er med det Inderøy kommunes vedtak som åpner for videre utredning. Andre alternativer nordover legges til side.

«Innherredstrakta»

Kommunene Frosta, Levanger, Verdal og Inderøy har vedtak som åpner for videre utredning, som et av sine alternativer.

Dette er beskrevet i utredningen av 14. september som alternativ 10, side 31 ff, mens de ulike «delsammenslåingene» som favner Verdal kommune er beskrevet i alternativene 7, 8, 9 og 13.

De fire kommunene vil danne en kommune på 2.632 km², og ha oppunder 44.000 innbyggere, sammenhengende innerst i Trondheimsfjorden. En slik sammenslutning vil svare opp ekspertutvalgets kriterier (jf side 4 i utredningen av 14. september) på en meget sterk måte, og vil gi en størrelse ingen andre kan skape på slik konsentrert geografi i fylket. Det vil gi en kommune av stor betydning i regionen – jf makt og mulighet til å påvirke politikkområder. I tillegg til fellesskapet langs fjorden vil kommunen ha E6 gjennom hele kommunen, jernbane, veg til Sverige og være en betydelig næringskommune og ikke minst kultur- og historiekommune. Kommunen vil være en markant vekstkommune i trøndersk sammenheng, og som tabellene på side 32 i grunnlagsutredningen viser en betydelig intern pendling – og med det grunnlag for fellesskap i mye av samferdselspolitikken.

En sammenslåing av disse fire vil gi økonomiske insentiver på kr 70 mill, uten at dette er avgjørende i det lange løp, jf tabell side 5 i utredningen av 14. september. Det er den langsiktige bærekraft og innflytelsesmuligheter som må være tellende. (I parentes bemerket: En todelt løsning, hvor Levanger og Frosta slår seg sammen til en, og Inderøy og Verdal gjør det samme vil for øvrig gi samlet reformstøtte på kr 90 mill. til de samme fire kommunene.)

Rådmannen vil igjen presisere at saken nå er å åpne for forhandlinger med disse tre kommunene - eller Levanger og Inderøy sammen eller hver for seg, avhengig av vedtak i de øvrige kommunene - for å gi kommunestyret et reelt alternativ i form av en intensjonsavtale å se nullalternativet opp mot. Rådmannen vil derfor ikke vurdere alle relevante momenter, som en intensjonsavtale bør favne. Dette må bli den politiske forhandlingsprosessens innhold, og utredningen av 14. september gir oversikt over momenter og forhold som må behandles i disse samtaler.

«Nullalternativet»

Verdal kommune har i likhet med de andre kommunene i regionen fortsatt selvstendig kommune som et alternativ, hos oss omtalt som nullalternativet. Arbeidet med avvikling av samkommunen blir et vesentlig element i dette arbeidet, og grunnlaget for dette vil bli sluttstilt god tid før

kommunestyrets behandling av en endelig kommunestruktursak i juni 2016. Kommunestyret må ha et godt faktagrunnlag for å kunne vurdere også dette alternativet så godt som mulig. Nullalternativet er i realiteten ikke et nullalternativ, i og med at avvikling av samkommunen vil gi økte kostnader for deltakerkommunene.

Utredningsarbeidet for avvikling av samkommunen gjøres med tre dimensjoner:

- Fag, oppgaver og myndighet som har rom for politisk skjønn (er politisk interessante).
- Fag, oppgaver og myndighet som er nødvendig for rådmannens strategiske ledelse og kontroll.
- Fag og oppgaver som er produksjonsorientert, med lav mulighet for skjønnsutøvelse.

Etter sortering må det videre vurderes hvordan disse skal løses videre, og dette vil åpne for ulike mulighetsrom. Noen må med stor sannsynlighet løses i den selvstendige kommunen, for eksempel for utøvelse av politisk skjønn eller nødvendig for strategisk ledelse. Andre kan løses i andre interkommunale samarbeidsløsninger, for eksempel i vertskommuneløsninger eller i interkommunale selskaper. Dette kan favne også flere andre kommuner og flere andre fag.

De foreløpige analysene tilsier at avvikling av samkommunen vil gi økte driftsutgifter for de to deltakende kommuner på mellom 10 og 32 mill. kroner, avhengig av hvilke nye samarbeidsløsninger som kan opprettes.

Nytt inntektssystem er også bebudet å komme på høring før jul, og konsekvenser av dette må også søkes innarbeidet i beslutningsgrunnlag og utredningen om nullalternativet.

Videre prosess

Oppstartskonferanse

Det er viktig at forhandlinger i retning av en intensjonsavtale blir viet nok tid i innledningsfasen. Roller, forventninger, prosess og kunnskapsgrunnlag må forstås fra samme rammeverk, og felles formannskapsmøte mellom kommunene som beslutter å møtes er en naturlig startarena. Deretter må forhandlingsutvalgene overta arbeidet.

Forhandlingsutvalg

Et forhandlingsutvalgs mandat må være å forhandle en intensjonsavtale. Rådmannen anser at et forhandlingsutvalg på tre folkevalgte kan være tilstrekkelig, men likt fra hver av kommunene. Rådmannen følger utvalget som sekretariat og utreder.

Den tidligere oppnevnte styringsgruppen etableres med månedlige møter, og brukes av forhandlingsutvalget for meningsutvekslinger og rådgivning.

Tidsramme

I praksis er det månedene januar, februar og mars som er tilgjengelige for forhandlinger. Samtidig sluttstilles utredningen av nullalternativet, hvor terminering av samkommunen blir et av elementene, deretter innbyggerinvolvering knyttet til alternativene (sammenslåing – nullalternativ). Etter dette forberedes beslutningssak til folkevalgt behandling i kommunestyrets junimøte.

Kommunestyrets vedtak i juni 2016 skal sendes Fylkesmannen, som skal gjøre sine vurderinger blant annet av om kommunene har utredet reformens oppgaver godt nok. Det er derfor viktig at

det blir gjennomført en bred prosess med de øvrige kommunene, slik at alle forhold av samfunnsmessig betydning i en ny kommune blir belyst.

Innbyggerinvolvering

Ungdomskonferansene peker spesielt på sosiale medier som involveringskanal. Dette vil bli etablert i desember. Innbyggerundersøkelsen fra mars i år viser også at dette er en metodikk som er ønsket, og disse åpner for brede undersøkelser. Kommunene som bestemmer seg for å gjennomføre samtaler kan og bør avstemme disse, eventuelt kjøre sammen. Det samme kan gjøres for næringslivsundersøkelser, evt også andre interessentgrupper, hvor vi med eget verktøy kan gjøre målrettede undersøkelser.

Folkeavstemming kan kun være rådgivende (ref. kommuneloven), og er egnet til å høre konkrete problemstillinger – av typen «ja» eller «nei». Reglement omkring slike må avklares videre med hensyn til krav til stemmelokaler, manntall, aldersgrense og andre administrative forhold.

Rådmannen vurderer at innbyggerundersøkelser er mer egnet enn folkeavstemminger for å hente informasjon om innbyggeres og gruppers oppfatninger om framtidig kommunestruktur.